

Zbierka súdnych rozhodnutí

NÁVRHY GENERÁLNEHO ADVOKÁTA
HENRIK SAUGMANDSGAARD ØE
prednesené 5. júna 2018¹

Vec C-234/17

**XC
YB
ZA
za účasti:
Generalprokuratur**

[návrh na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podal Oberster Gerichtshof (Najvyšší súd, Rakúsko)]

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Zásady práva Únie – Procesná autonómia – Zásady efektivity a ekvivalencie – Opravný prostriedok umožňujúci dosiahnutie povolenia obnovy trestného konania ukončeného právoplatným rozhodnutím v prípade porušenia EDLP – Povinnosť rozšíriť tento opravný prostriedok na porušenia práva Únie – Neexistencia – Článok 50 Charty základných práv Európskej únie – Článok 54 Dohovoru, ktorým sa vykonáva Schengenská dohoda – Zásada *ne bis in idem*“

I. Úvod

1. Rozhodnutím z 23. januára 2017 predložil Oberster Gerichtshof (Najvyšší súd, Rakúsko) Súdnemu dvoru návrh na začatie prejudiciálneho konania o výklade práva Únie, a obzvlášť zásad ekvivalencie a efektivity.
2. XC, YB a ZA (ďalej len „dotknuté osoby“) sú podozrivé z daňového úniku a iných trestných činov na území Švajčiarska. V súlade s článkom 50 ods. 1 Dohovoru, ktorým sa vykonáva Schengenská dohoda zo 14. júna 1985 uzatvorená medzi vládami štátov hospodárskej únie Beneluxu, Spolkovej republiky Nemecko a Francúzskej republiky o postupnom zrušení kontrol na ich spoločných hraniciach, podpísaného v Schengene (Luxembursko) 19. júna 1990, ktorý nadobudol platnosť 26. marca 1995² (ďalej len „DVSD“), zaslal Staatsanwaltschaft des Kantons St. Gallen (Prokuratúra kantónu St. Gallen, Švajčiarsko, ďalej len „prokuratúra St. Gallen“) viacero žiadostí prokuratúre Feldkirch (Rakúsko) o vzájomnú právnu pomoc pri výsluchu dotknutých osôb ako obvinených.
3. Po ukončení trestného konania vedeného v Rakúsku podali dotknuté osoby na vnútroštátny súd návrh na povolenie obnovy trestného konania ukončeného právoplatným rozhodnutím z dôvodu porušenia Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd podpísaného v Ríme 4. novembra 1950 alebo jedného z jeho dodatkových protokolov (ďalej spolu len „EDLP“). Tento opravný prostriedok bol do rakúskeho práva zavedený s cieľom umožniť výkon rozhodnutí Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“), ktorými sa konštatuje porušenie EDLP.

¹ Jazyk prednesu: francúzština.

² Ú. v. ES L 239, 2000, s. 19; Mim. vyd. 13/015, s. 355.

4. V rámci ich návrhu sa dotknuté osoby odvolali konkrétne na porušenie zásady *ne bis in idem*, ako ju zaručuje článok 50 Charty základných práv Európskej Únie (ďalej len „Charta“) a článok 54 DVSD. Svojou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má právo Únie, a obzvlášť zásady ekvivalencie a efektivity, vykladať v tom zmysle, že zaväzuje vnútroštátny súd, aby v rámci takeého opravného prostriedku posúdil porušenie práva Únie – konkrétne zásahu do základného práva zaručeného článkom 50 Charty a článkom 54 DVSD – napriek tomu, že vnútroštátne právo takéto preskúmanie stanovuje len v prípade porušení EDLP.

5. Navrhujem, aby Súdny dvor na túto otázku odpovedal záporne z dôvodu existencie „ústavného rámca“ vytvoreného Súdnym dvorom³, ktorý zaručuje efektívnosť práva Únie ešte *skôr*, ako vnútroštátne rozhodnutia nadobudnú právoplatnosť, zatiaľ čo v prípade EDLP obdoba tohto rámca neexistuje.

II. Právny rámec

A. Právo Únie

6. DVSD bol uzatvorený s cieľom zabezpečiť vykonanie dohody medzi vládami štátov hospodárskej únie Beneluxu, Nemeckej spolkovej republiky a Francúzskej republiky o postupnom zrušení kontrol na ich spoločných hraniciach podpísanej v Schengene 14. júna 1985.⁴

7. Článok 50 ods. 1 DVSD, ktorý sa nachádza v jeho hlave III, kapitole 2, nazvanej „Právna pomoc v trestných veciach“, stanovuje:

„Zmluvné strany sa zaväzujú poskytovať v súlade s pravidlami určenými dohovorom, o ktorom hovorí článok 48, právnu pomoc pri priestupkoch proti zákonným opatreniam a predpisom v oblasti spotrebných daní, daní z pridanej hodnoty [DPH] a ciel...“

8. Článok 54 DVSD, ktorý sa nachádza v jeho hlave III, kapitole 3, nazvanej „Zákaz dvojitého trestu“, stanovuje:

„Osoba právoplatne odsúdená jednou zo zmluvných strán nesmie byť pre ten istý čin stíhaná inou zmluvnou stranou, a to za predpokladu, že v prípade odsúdenia bol trest už odpykaný alebo sa práve odpykáva, alebo podľa práva štátu, v ktorom bol rozsudok vyneseny, už nemôže byť vykonaný.“

B. Rakúske právo

9. Dňa 1. marca 1997 bol do Strafprozessordnung (rakúsky Trestný poriadok, ďalej len „trestný poriadok“) vložený §363a. Toto ustanovenie stanovuje:

„(1) Keď sa rozsudkom [ESLP] konštatuje, že rozsudkom alebo rozhodnutím trestného súdu došlo k porušeniu [EDLP], konanie sa na návrh obnoví, pokiaľ nemožno vylúčiť, že porušenie mohlo v prípade dotknutej osoby nepriaznivo ovplyvniť obsah rozhodnutia trestného súdu.

(2) O návrhu na obnovu konania rozhoduje vo všetkých prípadoch Oberster Gerichtshof [Najvyšší súd]. Návrh môže podať dotknutá osoba a Generalprokurator (generálny prokurátor)... Návrh sa podáva na Oberster Gerichtshof. K návrhu generálneho prokurátora sa vypočuje dotknutá osoba, k návrhu dotknutej osoby sa vypočuje generálny prokurátor...“

3 Tento výraz použil Súdny dvor v stanovisku 2/13 (Pristúpenie Únie k EDLP) z 18. decembra 2014 (EU:C:2014:2454, body 158 a 177).

4 Ú. v. ES L 239, 2000, s. 13; Mim. vyd. 13/015, s. 355.

III. Spor vo veci samej

10. Prokuratúra St. Gallen (Švajčiarsko) vedie proti XC, YB a ďalším osobám trestné stíhanie pre podozrenie zo spáchania daňového úniku podľa článku 96 ods. 1 písm. b) Mehrwertsteuergesetz (švajčiarsky zákon o DPH) a iných trestných činov. Tieto osoby údajne podaním chybných výkazov na švajčiarsku daňovú správu získali neoprávnené vratky DPH v celkovej výške 835 374,17 švajčiarskych frankov (CHF) (približne 698 327,41 eura).

11. V rámci tohto stíhania zaslala prokuratúra kantónu St. Gallen žiadosť o vzájomnú právnu pomoc prokuratúre Feldkirch (Rakúsko).

12. Uznesením z 15. marca 2013, ktoré bolo vydané po námietkach a odvolaní, Oberlandesgericht Innsbruck (Vyšší krajský súd Innsbruck, Rakúsko) rozhodujúci na druhom stupni rozhodol o prípustnosti žiadosti o právnu pomoc pre Kantonale Untersuchungsamt (Kantónálny vyšetrovací úrad, Švajčiarsko) s výsluchom YB ako obvinenej. Zamietol pritom námietky založené na článku 54 DVSD a na skutočnosti, že v rokoch 2011 a 2012 prokuratúra Heilbronn (Nemecko), ako aj Fürstliches Landgericht du Liechtenstein (Kniežací súdny dvor, Lichtenštajnsko) konania ukončili. V rámci toho sa výslovne kládol dôraz na obvinenie týkajúce sa vývozu tovaru a vratiek DPH v celkovej výške 835 374,17 švajčiarskych frankov (CHF) (približne 698 327,41 eura).

13. XC a YB proti tomuto rozhodnutiu podali na vnútroštátny súd návrh na obnovu konania. Uznesením zo 17. septembra 2013 vnútroštátny súd zrušil uznesenia Landesgericht Feldkirch (Krajský súd Feldkirch, Rakúsko) z 31. decembra 2012 a Oberlandesgericht Innsbruck (Vyšší krajský súd Innsbruck, Rakúsko) z 15. marca 2013 v časti, ktorá sa netýkala žiadosti o právnu pomoc v súvislosti s podozrením zo spáchania trestných činov poškodzujúcich švajčiarsku daňovú správu. V časti, ktorá bola zrušená, sa žiadosť o právnu pomoc zamietla. Pokiaľ ide o časť, ktorá nebola zrušená, vnútroštátny súd vo svojom odôvodnení spresnil, že „prokuratúra je povinná vykonať žiadosť o vzájomnú pomoc pri výsluchu, ktorá nie je návrhom na obnovu konania namietaná a ktorá sa týka podozrenia zo spáchania trestných činov poškodzujúcich švajčiarsku daňovú správu“.

14. Prokuratúra Feldkirch pokračovala v konaní v časti týkajúcej sa podozrenia zo spáchania trestných činov poškodzujúcich švajčiarsku daňovú správu. V tomto kontexte ju prokuratúra St. Gallen požiadala o ďalšie výsluchy, pričom posledná z týchto žiadostí sa týkala ZA ako obvinenej. XC a YB následne podali námietky, ktoré Landesgericht Feldkirch (Krajský súd Feldkirch) zamietol z dôvodu právnej sily rozhodnutej veci. Odvolania podané proti ostatným rozhodnutiam súdu boli taktiež zamietnuté.

15. Oberlandesgericht Innsbruck (Vyšší krajský súd Innsbruck) uznesením z 9. októbra 2015 zamietol odvolania podané dotknutými osobami proti uzneseniu Landesgericht Feldkirch (Krajský súd Feldkirch) z 13. augusta 2015. Daný súd vo svojom odôvodnení uviedol, že žiadosť o právnu pomoc z 23. apríla 2015 sa navyše obmedzovala na podozrenia zo spáchania trestných činov poškodzujúcich švajčiarsku daňovú správu. Uvedený súd nezistil žiadne skutočnosti naznačujúce, že by výsluch ZA mohol porušiť článok 54 DVSD.

16. Podľa trestného poriadku rozhodol Oberlandesgericht Innsbruck (Vyšší krajský súd Innsbruck) uznesením z 9. októbra 2015 ako súd druhého a posledného stupňa. Toto rozhodnutie sa preto stalo právoplatným.

17. Práve proti tomuto uzneseniu podali dotknuté osoby 18. apríla 2016 návrh na obnovu konania na vnútroštátny súd. Dotknuté osoby tvrdia, že poskytnutím právnej pomoci prokuratúre St. Gallen došlo k porušeniu článku 6 EDĽP, článku 4 protokolu č. 7 k EDĽP, článku 50 Charty a článku 54 DVSD. V prvom rade navrhujú, aby vnútroštátny súd nariadil obnovu trestného konania a vyhlásil právnu pomoc za neprípustnú.

IV. Prejudiciálna otázka

18. Vnútroštátny súd spresňuje, že EDLP má v Rakúsku silu ústavného zákona. Daný súd pripomína, že údajné porušenie EDLP možno predložiť ESLP až po vyčerpaní vnútroštátnych opravných prostriedkov. Na vykonanie rozsudkov ESLP, ktorými sa konštatuje, že právoplatné rozhodnutie vydané v trestnom konaní porušuje EDLP, preto §363a trestného poriadku umožňuje podanie návrhu na „obnovu“ trestného konania.

19. Vnútroštátny súd v zásadnom rozhodnutí z 1. augusta 2007 navyše rozhodol, že obnova trestného konania podľa tohto ustanovenia nie je podmienená predchádzajúcim nálezom ESLP o porušení EDLP. Rovnako môže tento súd návrhu na obnovu konania vyhovieť po tom, ako sám konštatuje, že rozsudok alebo rozhodnutie nižšieho trestného súdu porušuje EDLP.

20. Preto je možné počas trestného konania a na základe rakúskych právnych predpisov kodifikujúcich základné práva namietat' porušenie EDLP priamo na vnútroštátnom súde návrhom podľa §363a trestného poriadku, a to aj bez rozsudku ESLP. Odkedy bol vyššie uvedený rozsudok vyhlásený, tento opravný prostriedok sa využíva čoraz častejšie.

21. V tomto kontexte sa vnútroštátny súd pýta na prípadnú existenciu povinnosti vyplývajúcej zo zásady ekvivalencie a efektivity tak, ako ich vykladá Súdny dvor, ktorá by ho zaväzovala rozšíriť konanie o obnovu trestného konania aj na údajné porušenia Charty alebo iných ustanovení práva Únie.

22. Za týchto podmienok Oberster Gerichtshof (Najvyšší súd) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru túto prejudiciálnu otázku:

„Má sa právo Únie, predovšetkým článok 4 ods. 3 ZEÚ, v spojení so zásadami ekvivalencie a efektivity, ktoré sa z neho odvodzujú, vykladať v tom zmysle, že [vnútroštátny súd] zaväzuje, aby na základe návrhu dotknutej osoby preskúmal právoplatné rozhodnutie trestného súdu so zreteľom na údajné porušenie práva Únie (v tomto prípade článok 50 [Charty] a článok 54 [DVSD]), keď vnútroštátne právo... stanovuje také preskúmanie len so zreteľom na údajné porušenie [EDLP]?“

V. Konanie pred Súdny dvorom

23. Návrh na začatie prejudiciálneho konania bol zapísaný do registra kancelárie Súdneho dvora 4. mája 2017.

24. Písomné pripomienky predložili rakúska a maďarská vláda, ako aj Európska komisia.

25. Na pojednávaní, ktoré sa konalo 20. marca 2018, sa zúčastnili a svoje pripomienky predniesli rakúska a maďarská vláda, ako aj Komisia.

VI. Analýza

26. Svojou otázkou sa vnútroštátny súd pýta, či sa má právo Únie, a obzvlášť zásady ekvivalencie a efektivity, vykladať v tom zmysle, že vnútroštátny súd zaväzuje, aby opravný prostriedok vnútroštátneho práva, ktorý v prípade porušenia EDLP umožňuje dosiahnutie povolenia obnovy trestného konania ukončeného právoplatným vnútroštátnym rozhodnutím, rozšíril aj na porušenia práva Únie, a konkrétne na zásahy do základného práva zaručeného článkom 50 Charty a článkom 54 DVSD.

27. Na úvod pripomínam, že článok 50 Charty a článok 54 DVSD sa týka základného práva nebyť stíhaný alebo potrestaný v trestnom konaní dvakrát za ten istý trestný čin, respektíve zásady *ne bis in idem*.

28. Všetci účastníci konania, ktorí Súdnemu dvoru predložili pripomienky, sa domnievajú, že na túto otázku treba odpovedať záporne. Z nižšie uvedených dôvodov zastávam ten istý názor.

29. Podľa ustálenej judikatúry, ak neexistuje právna úprava Únie v danej oblasti, procesné pravidlá žalôb určených na zabezpečenie ochrany práv, ktoré pre daňovníkov z práva Únie plynú, vrátane práv, ktorými sa vykonáva zásada právnej sily rozhodnutej veci, patria pod vnútroštátny právny poriadok členských štátov na základe zásady ich procesnej autonómie. Tieto pravidlá však nesmú byť menej priaznivé ako pravidlá upravujúce obdobné vnútroštátne konania (zásada ekvivalencie), ani nesmú byť naformulované tak, že v praxi spôsobia nemožnosť alebo nadmerné sťaženie výkonu práv priznaných právnym poriadkom Spoločenstva (zásada efektivity).⁵

30. V prejednávanej veci je nesporné, že neexistuje právna úprava Únie upravujúca taký opravný prostriedok, aký viedol k sporu vo veci samej, t. j. opravný prostriedok, ktorým môžu dotknuté osoby namietajú, že právoplatné rozhodnutie vydané v trestnom konaní zasahuje do určitého základného práva – v prejednávanej veci do práva zaručeného EDLP –, a prípadne dosiahnuť povolenie obnovy sporného trestného konania.

31. Z toho dôvodu a v súlade s vyššie uvedenou judikatúrou treba preskúmať, či stanovenie takéhoto opravného prostriedku pre porušenia EDLP bez jeho rozšírenia aj na porušenia práva Únie porušuje zásady ekvivalencie a efektivity, ako ich vykladá Súdny dvor. Tieto dva aspekty posúdím samostatne v nižšie uvedených oddieloch B a C.

32. Najprv uvediem dôvody, prečo sa domnievam, že námietku neprípustnosti vznesenú rakúskou vládou treba zamietnuť (oddiel A).

A. O prípustnosti návrhu na začatie prejudiciálneho konania

33. Rakúska vláda vzniesla proti prejednávanému návrhu na začatie prejudiciálneho konania námietku neprípustnosti. Podľa tejto vlády je sporné, či právne situácie zakladajúce spor vo veci samej patria pod rozsah pôsobnosti práva Únie, keďže §363a trestného poriadku stanovuje opravný prostriedok pre prípad porušenia EDLP, a nie práva Únie.

34. Podľa ustálenej judikatúry pri otázkach týkajúcich sa výkladu práva Únie položených vnútroštátnym súdom v rámci právnej úpravy a skutkových okolností, ktoré tento súd vymedzí v rámci vlastnej zodpovednosti a ktorých správnosť Súdnemu dvoru neprináleží preverovať, platí prezumpcia relevantnosti. Súdny dvor môže odmietnuť rozhodnúť o návrhu na začatie prejudiciálneho konania podanom vnútroštátnym súdom len vtedy, ak je zjavné, že požadovaný výklad práva Únie nemá nijakú súvislosť s realitou alebo predmetom sporu vo veci samej, ak ide o hypotetický problém alebo ak Súdny dvor nedisponuje skutkovými a právnymi podkladmi potrebnými na užitočné zodpovedanie položených otázok.⁶

5 Pozri najmä rozsudky zo 16. marca 2006, Kapferer (C-234/04, EU:C:2006:178, body 21 a 22); z 26. októbra 2006, Mostaza Claro (C-168/05, EU:C:2006:675, bod 24); z 3. septembra 2009, Fallimento Olimpiclub (C-2/08, EU:C:2009:506, bod 24); zo 6. októbra 2015, Tárșia (C-69/14, EU:C:2015:662, bod 27), ako aj z 18. februára 2016, Finanmadrid EFC (C-49/14, EU:C:2016:98, bod 40).

6 Pozri najmä rozsudky zo 7. decembra 2017, López Pastuzano (C-636/16, EU:C:2017:949, bod 19), ako aj z 23. januára 2018, F. Hoffmann-La Roche a i. (C-179/16, EU:C:2018:25, bod 45).

35. Pokiaľ ide o prvý argument, na ktorý sa odvoláva rakúska vláda, pripomínam, že DVSD bol pôvodne medzištátnou dohodou uzatvorenou mimo rámca Európskej únie. Amsterdamskou zmluvou však bolo schengenské *acquis* do tohto rámca zahrnuté.⁷ Ako správne uviedla generálna advokátka Kokott vo veci E⁸, DVSD sa preto stal neoddeliteľnou súčasťou práva Únie, ktoré musia členské štáty Schengenského priestoru uplatňovať.

36. Preto ak orgány členského štátu vyhovejú žiadosti o vzájomnú právnu pomoc založenej na DVSD, ako za okolností sporu vo veci samej, predpokladá sa, že vykonávajú právo Únie v zmysle článku 51 ods. 1 Charty. Tento výklad potvrdzuje rozsudok M, v ktorom Súdny dvor uviedol, že článok 54 DVSD sa má vykladať vo svetle článku 50 Charty⁹, a rozsudok Spasic, v ktorom Súdny dvor preskúmal platnosť článku 54 DVSD so zreteľom na článok 50 Charty¹⁰.

37. Ďalej rakúska vláda tvrdí, že vnútroštátny súd neuviedol presné dôvody, pre ktoré pochybuje o výklade práva Únie a považuje za potrebné položiť Súdnemu dvoru prejudiciálnu otázku. Čo sa týka druhého argumentu, domnievam sa, že vnútroštátny súd jasne uviedol pochybnosti, ktoré mal o existencii prípadnej povinnosti rozšírenia opravného prostriedku stanoveného v §363a trestného poriadku aj na porušenia práva Únie, a to konkrétne na porušenia základných práv zaručených Chartou alebo DVSD.

38. Dodávam, že táto otázka môže mať význam pre rozhodnutie sporu vo veci samej, keďže Charta môže podľa jej článku 53 poskytovať širšiu ochranu, než akú poskytuje EDLP. O takýto prípade ide totiž naozaj pri zásade *ne bis in idem*, ktorá sa uvádza v spore vo veci samej. Hoci, ako tiež uvádzajú vysvetlenia týkajúce sa Charty¹¹, je pôsobenie zásady *ne bis in idem* stanovenej v článku 4 ods. 1 protokolu č. 7 k EDLP obmedzené na územie jednotlivých členských štátov posudzované samostatne¹², článok 50 Charty sa vzťahuje na územie Únie, ktoré sa považuje za jeden celok¹³. Obdobne ako v článku 50 Charty je územná pôsobnosť článku 54 DVSD tvorená celkovým územím štátov Schengenského priestoru, ktorý sa považuje za jeden celok.

39. Vzhľadom na vyššie uvedené sa mi zdá ťažko spochybniteľné, že návrh na začatie prejudiciálneho konania je prípustný.

B. O neporušení zásady efektivity práva Únie

40. Na posúdenie porušenia zásady efektivity práva Únie je potrebné určiť, či nemožnosť napadnúť právoplatné rozhodnutie vydané v trestnom konaní s odvolaním sa na porušenie práva Únie, konkrétne na zásah do základného práva zaručeného článkom 50 Charty a článkom 54 DVSD, prakticky znemožňuje alebo nadmerne sťažuje výkon práv priznaných právnym poriadkom Únie v zmysle judikatúry uvedenej v bode 29 vyššie.

7 Pozri Protokol č. 19 o schengenskom *acquis* začlenenom do rámca Európskej únie, ktorý je pripojený k Zmluve o EÚ a Zmluve o FEÚ.

8 Návrhy, ktoré predniesla generálna advokátka Kokott vo veci (C-240/17, EU:C:2017:963, bod 82).

9 Rozsudok z 5. júna 2014 (C-398/12, EU:C:2014:1057, bod 35). Pozri rovnako rozsudok z 29. júna 2016, Kossowski (C-486/14, EU:C:2016:483, bod 31).

10 Rozsudok z 27. mája 2014 (C-129/14 PPU, EU:C:2014:586, body 51 až 74).

11 Ú. v. EÚ C 303, 2007, s. 17.

12 „Nikoho nemožno stíhať alebo potrestať v trestnom konaní podliehajúcim právomoci toho istého štátu za trestný čin, za ktorý už bol oslobodený alebo odsúdený konečným rozsudkom podľa zákona a trestného poriadku tohto štátu.“ Pozri v poslednom rade rozsudok ESLP z 20. februára 2018, Krombach v. Francúzsko (CE:ECHR:2018:0220DEC006752114, §34 až 41).

13 „Nikoho nemožno stíhať alebo potrestať v trestnom konaní za trestný čin, za ktorý už bol v rámci Únie oslobodený alebo odsúdený konečným rozsudkom v súlade so zákonom.“

41. Podľa môjho názoru z judikatúry Súdneho dvora vyplýva, že zásada efektivity práva Únie si až na výnimky nevyžaduje napadnutie právnej sily rozhodnutej veci vnútroštátnych rozhodnutí odporujúcich právu Únie zavedením osobitného opravného prostriedku. Táto judikatúra je ozrejmenej existenciou ústavného rámca rozvinutého Súdny dvorom, ktorý zaručuje efektívitu práva Únie ešte *skôr*, ako vnútroštátne rozhodnutia nadobudnú právoplatnosť (oddiel 1).

42. Súdny dvor samozrejme zo zásady dodržiavania právnej sily rozhodnutej veci vnútroštátnych rozhodnutí poľavil v prípadoch, keď osoba podliehajúca súdnej právomoci nemala možnosť uplatniť si práva, ktoré sú jej právom Únie priznané. Táto úľava však nie je za okolností sporu vo veci samej relevantná (oddiel 2).

1. Zásada: dodržiavanie právnej sily rozhodnutej veci vnútroštátnych rozhodnutí

43. Pokiaľ ide o zásadu efektivity, Súdny dvor už viackrát pripomenul, že každý prípad, v ktorom sa kladie otázka, či vnútroštátne procesné ustanovenie vedie k nemožnosti alebo nadmernému sťaženiu výkonu práva Únie, sa musí skúmať s prihliadnutím na postavenie tohto ustanovenia v celom konaní, jeho priebeh a jeho osobitosti na rôznych vnútroštátnych súdoch. Na tento účel treba v prípade potreby vziať do úvahy základné zásady vnútroštátneho súdneho systému, akými sú ochrana práva na obhajobu, zásada právnej istoty a zásada riadneho priebehu konania.¹⁴

44. Súdny dvor však opakovane zdôraznil aj dôležitosť zásady právnej sily rozhodnutej veci tak v právnom poriadku Únie, ako aj vo vnútroštátnych právnych poriadkoch. Na to, aby sa zabezpečila tak stabilita práva a právnych vzťahov, ako aj riadny výkon spravodlivosti, je totiž dôležité, aby sa nemohli napadnúť súdne rozhodnutia, ktoré sa stali konečnými po vyčerpaní dostupných opravných prostriedkov alebo po uplynutí lehôt stanovených pre tieto opravné prostriedky.¹⁵

45. Nemožno však poprieť, že medzi týmito dvomi zásadami existuje určitý konflikt. Nemožnosť napadnúť právoplatné vnútroštátne rozhodnutie, u ktorého je navyše nesporné, že odporuje právu Únie, má totiž v praxi nevyhnutne za následok zníženie efektivity práva Únie.

46. Tento následok však sám osebe neznamená porušenie zásady efektivity práva Únie, ako ju vykladá Súdny dvor. Podľa ustálenej judikatúry totiž právo Únie vnútroštátnemu súdu neprikazuje neuplatniť vnútroštátne procesné normy, na základe ktorých sa súdne rozhodnutie stáva právoplatným, hoci by sa tým mohlo napraviť porušenie práva Únie.¹⁶

¹⁴ Pozri najmä rozsudky z 3. septembra 2009, Fallimento Olimpiclub (C-2/08, EU:C:2009:506, bod 27); zo 6. októbra 2009, Asturcom Telecomunicaciones (C-40/08, EU:C:2009:615, bod 39); zo 14. júna 2012, Banco Español de Crédito (C-618/10, EU:C:2012:349, bod 49); zo 6. októbra 2015, Tárşia (C-69/14, EU:C:2015:662, bod 36); z 11. novembra 2015, Klausner Holz Niedersachsen (C-505/14, EU:C:2015:742, bod 41), ako aj z 18. februára 2016, Finanzmadrid EFC (C-49/14, EU:C:2016:98, bod 43).

¹⁵ Pozri najmä rozsudky z 30. septembra 2003, Köbler (C-224/01, EU:C:2003:513, bod 38); zo 16. marca 2006, Kapferer (C-234/04, EU:C:2006:178, bod 20); z 3. septembra 2009, Fallimento Olimpiclub (C-2/08, EU:C:2009:506, bod 22); zo 6. októbra 2009, Asturcom Telecomunicaciones (C-40/08, EU:C:2009:615, body 35 a 36); z 10. júla 2014, Impresa Pizzarotti (C-213/13, EU:C:2014:2067, bod 58); zo 6. októbra 2015, Tárşia (C-69/14, EU:C:2015:662, bod 28), ako aj z 11. novembra 2015, Klausner Holz Niedersachsen (C-505/14, EU:C:2015:742, bod 38).

¹⁶ Pozri najmä rozsudky z 1. júna 1999, Eco Swiss (C-126/97, EU:C:1999:269, bod 47); zo 16. marca 2006, Kapferer (C-234/04, EU:C:2006:178, bod 21); z 3. septembra 2009, Fallimento Olimpiclub (C-2/08, EU:C:2009:506, bod 23); zo 6. októbra 2009, Asturcom Telecomunicaciones (C-40/08, EU:C:2009:615, bod 37); z 10. júla 2014, Impresa Pizzarotti (C-213/13, EU:C:2014:2067, bod 59); zo 6. októbra 2015, Tárşia (C-69/14, EU:C:2015:662, bod 29), ako aj z 11. novembra 2015, Klausner Holz Niedersachsen (C-505/14, EU:C:2015:742, bod 39).

47. Súdny dvor predovšetkým rozhodol, že zásada efektivity práva Únie nebola porušená v situáciách, keď zásada právnej sily rozhodnutej veci bránila vnútroštátnemu súdu preskúmať platnosť rozhodcovských rozhodnutí podľa článku 101 ZFEÚ¹⁷ alebo pravidiel Únie týkajúcich sa nekalých podmienok v spotrebiteľských zmluvách¹⁸. Súdny dvor rovnako uznal, že zásada právnej sily rozhodnutej veci bráni vnútroštátnemu súdu v preskúmaní platnosti súdnych rozhodnutí z hľadiska pravidiel Únie týkajúcich sa medzinárodnej právomoci vnútroštátnych súdov¹⁹, pravidiel týkajúcich sa verejných zákaziek na práce²⁰ alebo tiež článku 110 ZFEÚ²¹.

48. Všeobecne tiež platí, že zásada efektivity práva Únie členské štáty nezaväzuje napadnúť právoplatnosť vnútroštátnych rozhodnutí zavedením osobitného opravného prostriedku, aký stanovuje §363a trestného poriadku pre porušenia EDLP.

49. Podľa môjho názoru je táto judikatúra ozrejmená existenciou ústavného rámca, ktorý právu Únie dáva väčšiu časť jeho osobitosti²² a ktorý zaručuje efektívnosť práva Únie ešte *skôr*, ako vnútroštátne rozhodnutia nadobudnú právoplatnosť.

50. Po prvé tieto záväzné ustanovenia práva Únie sú spôsobilé priamo zakladať práva v prospech osôb podliehajúcich súdnej právomoci.²³ Z tejto zásady priameho účinku vyplýva, že právo Únie sa netýka len vzťahov medzi členskými štátmi, ale priznáva jednotlivcom práva, ktoré si môžu uplatniť pred každým štátnym orgánom, a najmä na každom vnútroštátnom súde.

51. Pokiaľ ide o základné právo, ktoré je predmetom sporu vo veci samej, Súdny dvor nedávno v rozsudku *Garlsson Real Estate a i.*²⁴ zdôraznil, že zásada *ne bis in idem* zaručená v článku 50 Charty udeľuje jednotlivcom právo, ktoré možno priamo uplatňovať.

52. Po druhé podľa zásady prednosti práva Únie je každý vnútroštátny súd povinný zabezpečiť plný účinok priamo uplatniteľných ustanovení tohto práva a v prípade potreby z vlastnej úradnej moci neuplatní každé vnútroštátne ustanovenie, hoci by išlo o neskoršie ustanovenie, ktoré je v rozpore s právom Spoločenstva, bez toho, aby musel najprv žiadať alebo čakať na jeho zrušenie legislatívnou cestou alebo iným ústavným postupom.²⁵

53. Z kumulatívneho pôsobenia priameho účinku a prednosti práva Únie vyplýva, že každý rakúsky súd, ktorému bol spor vo veci samej predložený, mal povinnosť každé porušenie zásady *ne bis in idem*, ako ju zaručuje článok 50 Charty a článok 54 DVSD, napraviť. V tejto súvislosti vnútroštátny súd výslovne konštatoval, že trestný poriadok dotknutým osobám ponúka viacero právnych

17 Rozsudok z 1. júna 1999, *Eco Swiss* (C-126/97, EU:C:1999:269, body 43 až 48).

18 Rozsudok zo 6. októbra 2009, *Asturcom Telecomunicaciones* (C-40/08, EU:C:2009:615, body 39 až 48).

19 Rozsudok zo 16. marca 2006, *Kapferer* (C-234/04, EU:C:2006:178, body 19 až 24).

20 Rozsudok z 10. júla 2014, *Impresa Pizzarotti* (C-213/13, EU:C:2014:2067, body 58 až 61).

21 Rozsudok zo 6. októbra 2015, *Târșia* (C-69/14, EU:C:2015:662, body 36 až 41).

22 Pozri najmä stanovisko 2/13 (Pristúpenie Únie k EDLP), z 18. decembra 2014 (EU:C:2014:2454, bod 166): „... ako už Súdny dvor viackrát uviedol, právo Únie sa najmä vyznačuje tým, že vychádza z autonómneho prameňa tvoreného Zmluvami, svojou prednosťou pred právom členských štátov..., ako aj priamym účinkom celého radu ustanovení uplatniteľných vo vzťahu k ich štátnym príslušníkom aj vo vzťahu k samotným členským štátom...“. Pozri takisto rozsudok zo 6. marca 2018, *Achmea* (C-284/16, EU:C:2018:158, bod 33).

23 *Nariadenie* je z dôvodu jeho samotnej povahy a jeho funkcie v systéme prameňov Únie spôsobilé zakladať práva v prospech jednotlivcov, ktoré sú vnútroštátne súdy povinné chrániť [pozri najmä rozsudky zo 14. decembra 1971, *Politi* (43/71, EU:C:1971:122, bod 9), ako aj zo 17. septembra 2002, *Muñoz a Superior Fruiticola* (C-253/00, EU:C:2002:497, bod 27)]. Ustanovenia *primárneho práva*, ktoré ukladajú presné a nepodmienečné povinnosti nevyžadujúce si na ich uplatnenie žiadny neskorší zásah orgánov Únie alebo vnútroštátnych orgánov, udeľujú práva priamo dotknutým osobám [pozri najmä rozsudky z 5. februára 1963, *van Gend & Loos* (26/62, EU:C:1963:1, body 24 a 25), ako aj z 20. marca 2018, *Garlsson Real Estate a i.* (C-537/16, EU:C:2018:193, bod 65)]. Vo všetkých prípadoch, keď sa ustanovenia *smernice* z hľadiska ich obsahu zdajú byť bezpodmienečné a dostatočne presné, jednotlivci sa na ne môžu odvolávať voči štátu pred vnútroštátnymi súdmi, ak členský štát neprebral v stanovenej lehote smernicu do vnútroštátneho práva, alebo ak ju prebral nesprávne [pozri najmä rozsudky zo 4. decembra 1974, *van Duyn* (41/74, EU:C:1974:133, body 11 až 15), ako aj z 15. januára 2014, *Association de médiation sociale* (C-176/12, EU:C:2014:2, bod 31)].

24 Rozsudok z 20. marca 2018 (C-537/16, EU:C:2018:193, body 64 až 68).

25 Pozri najmä rozsudky z 15. júla 1964, *Costa* (6/64, EU:C:1964:66, s. 1158 až 1160); z 9. marca 1978, *Simmenthal* (106/77, EU:C:1978:49, body 21 a 24); z 22. októbra 1998, *IN. CO. GE.'90 a i.* (C-10/97 až C-22/97, EU:C:1998:498, body 20 a 21); z 11. septembra 2014, *A* (C-112/13, EU:C:2014:2195, body 36 a 37), ako aj zo 6. marca 2018, *SEGRO a Horváth* (C-52/16 a C-113/16, EU:C:2018:157, bod 46).

prostriedkov na to, aby si v rámci trestného konania uplatnili práva, ktoré sú im právnym poriadkom Únie priznané, vrátane tých, ktoré vyplývajú z článku 50 Charty. Ďalej z popisu skutkového stavu poskytnutého týmto súdom vyplýva, že dotknuté osoby mali skutočne v priebehu trestného konania, ktoré bolo proti nim vedené, možnosť podať viacero opravných prostriedkov s odvolaním sa najmä na porušenie ustanovení práva Únie, ako je článok 54 DVSD.²⁶

54. Po tretie z článku 267 druhého odseku ZFEÚ, ako ho vykladá Súdny dvor, vyplýva, že vnútroštátne sudy majú čo najširšiu možnosť obrátiť sa na Súdny dvor, ak sa domnievajú, že vec, ktorú prejednávajú, vyvoláva otázky týkajúce sa výkladu alebo posúdenia platnosti ustanovení práva Únie, ktoré si vyžadujú, aby o nich rozhodli.²⁷ Takisto každý vnútroštátny súd sa, skôr než prijme rozhodnutie, ktorým ním prejednávaný spor rozhodne, môže obrátiť na Súdny dvor s cieľom získať *záväzný* výklad práva Únie. Podľa článku 267 tretieho odseku ZFEÚ sa táto možnosť dokonca stáva povinnosťou – pokiaľ nejde o prípad „*acte clair*“²⁸ –, ak sa takáto otázka položí v konaní pred vnútroštátnym súdnym orgánom, proti ktorého rozhodnutiu nie je prípustný opravný prostriedok podľa vnútroštátneho práva.²⁹

55. Podľa môjho názoru tento ústavný rámec v zásade každej osobe, ktorá vynaloží obvyklú starostlivosť, zaručuje možnosť uplatniť si práva, ktoré sú jej právnym poriadkom Únie priznané, ešte *skôr*, než sa rozhodnutie, ktorého je subjektom, stane právoplatným. Ďalej tento rámec zaručuje efektívnosť práva Únie, pričom nie je potrebné stanoviť opravný prostriedok umožňujúci napadnutie právoplatných vnútroštátnych rozhodnutí.

56. Dodávam, že tento ústavný rámec je dotvorený povinnosťou členských štátov stanoviť opravný prostriedok umožňujúci vyvodenie zodpovednosti členského štátu za porušenie práva Únie vnútroštátnym rozhodnutím s právnou silou rozhodnutej veci.³⁰ Na rozdiel od troch ústavných zásad opísaných vyššie táto povinnosť vzniká *po tom*, ako vnútroštátne rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť. Súdny dvor v tejto súvislosti spresnil, že zásada *res iudicata* preto nie je v rozpore s uznaním zodpovednosti štátu za rozhodnutia súdov najvyššieho stupňa.³¹

57. Z vyššie uvedeného vyplýva, že nemožnosť, za okolností sporu vo veci samej, napadnúť právoplatné rozhodnutie vydané v trestnom konaní s odvolaním sa na porušenie práva Únie, a konkrétne na porušenie základného práva zaručeného článkom 50 Charty a článkom 54 DVSD, nepredstavuje porušenie zásady efektivity práva Únie.

2. Výnimka: Napadnutie právnej sily rozhodnutej veci vnútroštátnych rozhodnutí, keď osoba podliehajúca súdnej právomoci nemala možnosť uplatniť si práva priznané právom Únie

58. Musím však zdôrazniť, že Súdny dvor stanovil výnimku z dodržiavania právnej sily rozhodnutej veci vnútroštátnych rozhodnutí v prípade, ak by dodržanie tejto zásady viedlo k nedotknuteľnosti vnútroštátneho konania vyznačujúceho sa určitými *štrukturálnymi* znakmi, ktoré znemožňujú alebo nadmerne sťažujú výkon práv priznaných právnym poriadkom Únie.

26 Pozri body 12 až 16 vyššie. V tejto súvislosti zdôrazňujem, že žiadna skutočnosť v spise nezakladá podozrenie, že došlo k porušeniu základného práva na účinnú súdnu ochranu zaručeného článkom 19 ods. 1 druhým pododsekom ZEÚ a článkom 47 Charty [pozri rozsudok z 27. februára 2018, Associação Sindical dos Juizes Portugueses (C-64/16, EU:C:2018:117, body 34 až 36)]. Okrem toho sa vnútroštátny súd na Súdny dvor s touto otázkou neobrátil. Na všetky účely zdôrazňujem, že Súdny dvor, obzvlášť v mnohých rozsudkoch citovaných v tomto oddiele, nikdy rozsah tohto základného práva nevykladal tak, že by znamenal možnosť napadnúť právoplatnosť vnútroštátneho rozhodnutia z dôvodu porušenia práva Únie.

27 Pozri najmä rozsudky z 11. septembra 2014, A (C-112/13, EU:C:2014:2195, bod 35), a z 5. apríla 2016, PFE (C-689/13, EU:C:2016:199, body 31 až 36).

28 Pozri najmä rozsudky zo 6. októbra 1982, Cilfit a i. (283/81, EU:C:1982:335, body 16 až 21), a z 28. júla 2016, Association France Nature Environnement (C-379/15, EU:C:2016:603, body 47 až 53).

29 Nedodržanie tejto povinnosti môže byť prípadne predmetom žaloby o nesplnenie povinnosti: pozri v tejto súvislosti žalobu, ktorú podala Komisia vo veci Komisia/Francúzsko (C-416/17).

30 Pozri najmä rozsudky z 30. septembra 2003, Köbler (C-224/01, EU:C:2003:513, body 34 až 36), ako aj zo 6. októbra 2015, Târșia (C-69/14, EU:C:2015:662, bod 40).

31 Rozsudok z 30. septembra 2003, Köbler (C-224/01, EU:C:2003:513, body 40).

59. V tejto súvislosti Súdny dvor obzvlášť rozhodol, že so zásadou efektivity nie je zlučiteľné vnútroštátne pravidlo, podľa ktorého má v daňových sporoch právoplatný rozsudok v určitej veci, pokiaľ sa týka zásadného bodu, ktorý je spoločný aj pre iné veci, v tomto bode záväzné účinky. Následkom takéhoto pravidla by totiž bolo *erga omnes* uloženie výkladu prijatého v prvom rozhodnutí, konkrétne vo veci existencie zneužívajúceho postupu v oblasti DPH, bez možnosti nápravy v prípade nesprávneho výkladu práva Únie.³²

60. V inej veci Súdny dvor spresnil, že zásade efektivity práva Únie rovnako odporuje uplatnenie vnútroštátneho pravidla, ktoré vnútroštátnemu súdu bráni vyvodiť všetky dôsledky porušenia zákazu vykonania štátnej pomoci stanoveného v článku 108 ods. 3 tretej vete ZFEÚ z dôvodu právoplatného vnútroštátneho súdneho rozhodnutia, ktorým bolo konštatované, že predmetné zmluvy v spore vo veci samej zostávajú v platnosti bez akéhokoľvek preskúmania otázky, či sa nimi zavádza štátna pomoc. V danom prípade by toto pravidlo malo za následok znemožnenie akejkoľvek kontroly dodržania uvedeného zákazu.³³

61. Spresňujem však, že obyčajná nedôslednosť pri výkone práv priznaných právom Únie nepostačuje na napadnutie právnej sily rozhodnutej veci vnútroštátnych rozhodnutí.³⁴ Inými slovami, napadnutie tejto zásady v záujme zachovania efektivity práva Únie sa týka iba konaní vyznačujúcich sa určitými *štruktúrnymi* znakmi, ktoré znemožňujú alebo nadmerne sťažujú výkon práv priznaných právnym poriadkom Únie.

62. V prejednávanej veci nič v spise predloženom Súdnemu dvoru nezakladá domnienku, že v konaní vo veci samej ide o takýto prípad.³⁵

63. Vzhľadom na vyššie uvedené sa domnievam, že zásada efektivity práva Únie sa má vykladať v tom zmysle, že vnútroštátny súd nezaväzuje, aby opravný prostriedok vnútroštátneho práva, ktorý v prípade porušenia EDLP umožňuje dosiahnuť povolenie obnovy trestného konania ukončeného právoplatným vnútroštátnym rozhodnutím, rozšíril aj na porušenia práva Únie, a konkrétne na zásah do základného práva zaručeného článkom 50 Charty a článkom 54 DVSD, pokiaľ mala osoba podliehajúca súdnej právomoci v priebehu tohto konania možnosť uplatniť si práva, ktoré jej právo Únie priznáva.

C. O neporušení zásady ekvivalencie

64. Na zodpovedanie otázky položenej vnútroštátnym súdom treba ešte určiť, či dochádza k porušeniu zásady ekvivalencie tým, že sa zaviedol opravný prostriedok, ktorý umožňuje, aby sa v prípade porušenia EDLP dosiahlo povolenie obnovy trestného konania ukončeného právoplatným rozhodnutím, pričom tento opravný prostriedok nebol rozšírený aj na porušenia práva Únie, a konkrétne na zásahy do základného práva zaručeného článkom 50 Charty a článkom 54 DVSD.

32 Rozsudok z 3. septembra 2009, Fallimento Olimpiclub (C-2/08, EU:C:2009:506, body 26 až 32).

33 Rozsudok z 11. novembra 2015, Klausner Holz Niedersachsen (C-505/14, EU:C:2015:742, body 42 až 46).

34 V rozsudku zo 6. októbra 2009, Asturcom Telecomunicaciones (C-40/08, EU:C:2009:615, body 47 a 48), ktorý sa týkal návrhu na výkon právoplatného rozhodcovského rozsudku, Súdny dvor rozhodol, že zásada efektivity nevyžaduje, aby súd, ktorý vec prejednáva, *ex officio* konštatoval nekalú povahu rozhodcovskej doložky, pokiaľ spotrebiteľ proti tomuto rozsudku nepodal žalobu o jeho neplatnosť. Naopak, súd rozhodujúci o žalobe o neplatnosť rozhodcovského rozsudku je povinný vyhlásiť neplatnosť rozhodcovskej zmluvy obsahujúcej nekalú podmienku, a to aj ak sa spotrebiteľ tejto neplatnosti nedovoľoval v rámci rozhodcovského konania, ale len v rámci konania o žalobe o zrušenie [rozsudok z 26. októbra 2006, Mostaza Claro (C-168/05, EU:C:2006:675, body 30 až 39)]. Zásada efektivity rovnako vyžaduje, aby vnútroštátny súd konajúci vo veci výkonu platobného rozkazu mohol *ex officio* posúdiť existenciu nekalej podmienky v zmluve, ktorá spornú pohľadávku zakladá, ak orgán konajúci o návrhu na vydanie platobného rozkazu nie je na vykonanie takéhoto posúdenia príslušný [rozsudok z 18. februára 2016, Finanzmadrid EFC (C-49/14, EU:C:2016:98, body 50 až 55)].

35 Pozri bod 53 vyššie.

65. Podľa judikatúry pripomenutej v bode 29 vyššie zásada ekvivalencie znamená, že procesné podmienky prostriedkov nápravy určených na zabezpečenie ochrany práv, ktoré daňovníkom vyplývajú z práva Únie, nesmú byť menej výhodné ako procesné podmienky týkajúce sa podobných žalôb podľa vnútroštátneho práva.

66. Z nižšie uvedených dôvodov sa domnievam, že zásada ekvivalencie nezaväzuje členské štáty rozšíriť na právo Únie opravný prostriedok, ktorý je predmetom sporu vo veci samej.

67. Po prvé opravný prostriedok založený na EDLP nepredstavuje „podobný prostriedok nápravy vnútroštátneho práva“ v zmysle citovanej judikatúry, pretože sa netýka porušenia noriem vnútroštátneho práva. Bez ohľadu na postavenie, ktoré je EDLP v hierarchii noriem vnútroštátnym právnym poriadkom priznané,³⁶ výraz „vnútroštátne právo“ sa podľa môjho názoru týka iba noriem, ktoré môžu byť zmenené alebo zrušené orgánmi dotknutého členského štátu. Inými slovami, výraz „vnútroštátne právo“ sa týka výlučne noriem, ktoré pramenia z vnútroštátneho právneho poriadku dotknutého členského štátu. Je zrejmé, že EDLP takéto normy neobsahuje, obdobne ako ktorýkoľvek iný nástroj medzinárodného práva.

68. Tento výklad je v súlade s cieľom sledovaným zásadou ekvivalencie, ktorým je predchádzať praktikám procesného protekcionizmu zo strany členského štátu, ktoré spočívajú v priznaní domácim normám takého postavenia, ktoré je v porovnaní s postavením práva Únie privilegované. V rozsudku Târşia Súdny dvor v tejto súvislosti spresnil, že zásada ekvivalencie si vyžaduje rovnaké zaobchádzanie s nárokmi vychádzajúcimi z porušenia vnútroštátneho práva a s podobnými nárokmi vychádzajúcimi z porušenia práva Únie.³⁷

69. Priznanie privilegovaného postavenia EDLP, teda súboru medzinárodných noriem, pritom nemôže predstavovať diskriminačné zaobchádzanie v zmysle tejto judikatúry. Inak povedané, postavenie priznané EDLP nepredstavuje na účely uplatnenia zásady ekvivalencie relevantný bod porovnania. Zohľadnenie tohto postavenia by viedlo k premene zásady ekvivalencie na ustanovenie o „najviac zvýhodnenej norme“, podľa ktorej by sa najvýhodnejšia procesná úprava stanovená členským štátom, či už v prospech noriem vnútroštátneho práva alebo noriem medzinárodného práva, musela automaticky rozšíriť aj na právo Únie.

70. Po druhé aj za predpokladu, že opravný prostriedok založený na EDLP sa má posudzovať rovnako ako opravný prostriedok vnútroštátneho práva, treba aj tak konštatovať, že zásada ekvivalencie nie je za okolností sporu vo veci samej porušená, pretože opravný prostriedok založený na EDLP nie je „podobný“ opravnému prostriedku založenému na práve Únie.

71. Podľa ustálenej judikatúry totiž zásada ekvivalencie ukladá povinnosť rovnakého zaobchádzania s nárokmi vychádzajúcimi z porušenia práva Únie a s „podobnými“ nárokmi vychádzajúcimi z vnútroštátneho práva.³⁸ Preto túto zásadu nemožno vykladať tak, že členskému štátu ukladá povinnosť rozšíriť jeho najvýhodnejší vnútorný režim na všetky žaloby, ktoré boli podané v určitej právnej oblasti,³⁹ alebo dokonca na všetky opravné prostriedky založené na porušení práva Únie.⁴⁰

36 Vnútroštátny súd spresnil, že EDLP má v Rakúsku silu ústavného zákona. Pozri bod 18 vyššie.

37 Rozsudok zo 6. októbra 2015 (C-69/14, EU:C:2015:662, bod 34).

38 Rozsudok zo 6. októbra 2015, Târşia (C-69/14, EU:C:2015:662, body 27 a 32).

39 Pozri najmä rozsudky z 29. októbra 2009, Pontin (C-63/08, EU:C:2009:666, bod 45); z 26. januára 2010, Transportes Urbanos y Servicios Generales (C-118/08, EU:C:2010:39, bod 34); z 8. júla 2010, Bulicke (C-246/09, EU:C:2010:418, bod 27), ako aj z 19. júla 2012, Littlewoods Retail a i. (C-591/10, EU:C:2012:478, bod 31).

40 Pozri v tomto zmysle rozsudky z 15. septembra 1998, Edis (C-231/96, EU:C:1998:401, body 36 a 37); z 15. septembra 1998, Spac (C-260/96, EU:C:1998:402, body 20 a 21); zo 17. novembra 1998, Aprile (C-228/96, EU:C:1998:544, body 20 a 21), ako aj z 9. februára 1999, Dilexport (C-343/96, EU:C:1999:59, body 27 a 28).

72. Podľa tejto judikatúry je potrebné overiť podobnosť dotknutých opravných prostriedkov z hľadiska ich predmetu, dôvodu a podstatných náležitostí, pričom sa prípadne zohľadnia podobnosti predmetných pravidiel z hľadiska ich postavenia v celom konaní, jeho priebehu a osobitosti pravidiel.⁴¹

73. Pritom opravné prostriedky, ktoré sú založené na EDLP, a tie, ktoré sú založené na práve Únie, nemožno považovať za podobné, najmä vzhľadom na miesto, ktoré tieto normy vo vnútroštátnom konaní v zmysle vyššie uvedenej judikatúry zastávajú.

74. Ako som uviedol vyššie, právo Únie sa vyznačuje existenciou ústavného rámca, ktorý členské štáty zaväzuje zaručiť efektívnosť práva Únie ešte *skôr*, než vnútroštátne rozhodnutia nadobudnú právoplatnosť.⁴²

75. Naopak, prípustnosť sťažnosti na ESLP je podmienená vyčerpaním vnútroštátnych opravných prostriedkov v súlade s článkom 35 ods. 1 EDLP. Z tejto požiadavky nevyhnutne vyplýva, že rozsudkom ESLP možno porušenie EDLP konštatovať *až po* rozhodnutí vydanom vnútroštátnym súdom rozhodujúcim v poslednom stupni, u ktorého sa predpokladá, že nadobudlo právnu silu rozhodnutej veci. Ako zdôraznil vnútroštátny súd, opravný prostriedok stanovený v §363a trestného poriadku bol zavedený práve s cieľom umožniť túto implementáciu.

76. Domnievam sa, že z tohto objektívneho rozdielu medzi právom Únie a EDLP vyplýva, že opravné prostriedky vnútroštátneho práva, ktoré sú založené na jednom alebo druhom z týchto dvoch súborov noriem a ktoré sa týkajú platnosti vnútroštátnych rozhodnutí, ktoré nadobudli právoplatnosť, nemožno považovať za podobné.

77. Platí totiž predpoklad, že účinnosť rozsudkov vydaných ESLP, ktorými sa konštatuje porušenie EDLP, podlieha konaniu dotknutého členského štátu, ktoré nasleduje po vyčerpaní vnútroštátnych opravných prostriedkov, najmä prostredníctvom zavedenia opravného prostriedku umožňujúceho preskúmanie právoplatných rozhodnutí, ako je ten, ktorý stanovuje §363a trestného poriadku.

78. Naopak, efektivita práva Únie, a obzvlášť rozsudkov Súdneho dvora si zavedenie takéhoto opravného prostriedku nevyžaduje, pretože ústavný rámec tvorený priamym účinkom, prednosťou a návrhom na začatie prejudiciálneho konania jeho efektivitu zaručuje ešte *skôr*, ako vnútroštátne rozhodnutia nadobudnú právoplatnosť.

79. V tejto súvislosti, ako Súdny dvor zdôraznil v stanovisku 2/13, základom súdneho systému Únie je konanie o prejudiciálnej otázke, ktoré má za cieľ – prostredníctvom nastoleného dialógu medzi súdmi, konkrétne medzi Súdny dvorom a súdmi členských štátov – zabezpečiť jednotný výklad práva Únie, čím umožňuje zabezpečiť jeho súdržnosť, plný účinok a autonómiu a nakoniec aj špecifický charakter práva vytvoreného Zmluvami.⁴³

80. Zdôrazňujem, že nadobudnutie platnosti protokolu č. 16 k EDLP (ďalej len „protokol č. 16“) 1. augusta 2018, po jeho ratifikácii Francúzskou republikou 12. apríla toho roka,⁴⁴ nemôže toto konštatovanie o chýbajúcej podobnosti spochybniť. Navyše Rakúska republika však medzi signatárske štáty tohto protokolu nepatrí.⁴⁵

41 Rozsudky z 29. októbra 2009, Pontin (C-63/08, EU:C:2009:666, body 45 a 46), ako aj z 19. júla 2012, Littlewoods Retail a i. (C-591/10, EU:C:2012:478, bod 31).

42 Pozri body 49 až 55 vyššie.

43 Pozri stanovisko 2/13 (Pristúpenie Únie k EDLP), z 18. decembra 2014 (EU:C:2014:2454, bod 176), ako aj rozsudok zo 6. marca 2018, Achmea (C-284/16, EU:C:2018:518, bod 37).

44 Pozri tlačové komuniké ESLP 143 (2018) z 12. apríla 2018, „La France ratifie le [protocole n° 16] et déclenche son entrée en vigueur“ (Francúzsko ratifikovalo [protokol č. 16] a uviedlo ho do účinnosti), k dispozícii na <http://hudoc.echr.coe.int/fre-press?i=003-6057606-7791962>.

45 Stav podpísania a ratifikácií protokolu č. 16 je k dispozícii na https://www.coe.int/fr/web/conventions/full-list/-/conventions/treaty/214/signatures?p_auth=JHVZ7Jke

81. Na druhej strane a v každom prípade sa domnievam, že aj pokiaľ ide o signatárske štáty, protokol č. 16 nemôže zvýšiť efektívnosť EDLP skôr, ako vnútroštátne rozhodnutia nadobudnú právoplatnosť na úrovni, ktorá je porovnateľná s úrovňou práva Únie.

82. Je pravdou, že protokol č. 16 stanovuje možnosť predložiť ESLP žiadosti o poradné stanoviská k zásadným otázkam týkajúcim sa výkladu alebo uplatňovania práv a slobôd definovaných v EDLP alebo jeho protokoloch. Medzi týmto mechanizmom a mechanizmom stanoveným v článku 267 ZFEÚ však existujú tri zásadné rozdiely. Po prvé táto možnosť je podľa článku 1 tohto protokolu vyhradená pre „súdy najvyššej inštalácie“ vysokých zmluvných strán. Po druhé ESLP tieto žiadosti pretriedi na základe článku 2 uvedeného protokolu. Po tretie článok 5 protokolu č. 16 spresňuje, že poradné stanoviská vydané v tomto kontexte nie sú záväzné.

83. Vzhľadom na vyššie uvedené sa domnievam, že opravné prostriedky vnútroštátneho práva založené buď na práve Únie, alebo na EDLP a týkajúce sa platnosti právoplatných vnútroštátnych rozhodnutí nemožno považovať za podobné. Zásada ekvivalencie preto nemôže zakladať povinnosť rozšíriť vnútroštátny opravný prostriedok stanovujúci preskúmanie právoplatných rozhodnutí z hľadiska EDLP, ako je ustanovený v §363a trestného poriadku, aj na právo Únie.

84. Táto chýbajúca podobnosť nie je spochybnená okolnosťou, že vnútroštátny súd môže aj sám, bez čakania na rozsudok ESLP, konštatovať porušenie EDLP v rámci opravného prostriedku na základe §363a trestného poriadku.⁴⁶ Je pravda, že táto možnosť zvyšuje úroveň efektivity EDLP tým, že osobe podliehajúcej súdnej právomoci umožňuje, aby bez toho, aby sa musela obrátiť na ESLP, dosiahla povolenie obnovy trestného konania ukončeného rozhodnutím s právnou silou rozhodnutej veci. Nič to nemení na tom, že na rozdiel od efektivity práva Únie, a obzvlášť rozsudkov Súdneho dvora je efektívnosť EDLP a rozsudkov ESLP zaručená, až keď vnútroštátne rozhodnutia nadobudnú právoplatnosť.

85. Vzhľadom na uvedené spresnenie, to, že neexistuje povinnosť takýto opravný prostriedok rozšíriť na porušenia práva Únie, podľa môjho názoru neznamená *zákaz* takéto rozšírenie vykonať. Každý členský štát totiž môže v rámci výkonu svojej procesnej autonómie⁴⁷ stanoviť opravný prostriedok umožňujúci napadnutie právoplatných vnútroštátnych rozhodnutí z dôvodu porušenia práva Únie.

86. Za okolností sporu vo veci samej preto vnútroštátny súd môže uplatniť právo Únie v rámci opravného prostriedku stanoveného v §363a trestného poriadku. V tejto súvislosti z písomných a ústnych pripomienok rakúskej vlády vyplýva, že vnútroštátny súd v rozsudku vydanom v rámci tohto konania konštatoval porušenie článku 54 DVSD.

87. Poznávam však, že výkon tejto právomoci nevedie k vzniku povinnosti pokračovať v uplatňovaní práva Únie v rámci tohto opravného prostriedku, aspoň pokiaľ ide o právo Únie, a konkrétne o zásadu ekvivalencie. Táto okolnosť totiž nemôže zmeniť vyššie uvedené zdôvodnenie, podľa ktorého sa opravné prostriedky založené buď na práve Únie, alebo na EDLP nemôžu považovať za podobné.

88. Vzhľadom na vyššie uvedené sa domnievam, že zásada ekvivalencie sa má vykladať v tom zmysle, že vnútroštátny súd nezaväzuje, aby opravný prostriedok vnútroštátneho práva, ktorý v prípade porušenia EDLP umožňuje dosiahnuť povolenie obnovy trestného konania ukončeného právoplatným vnútroštátnym rozhodnutím, rozšíril aj na porušenia práva Únie, a konkrétne na zásahy do základného práva zaručeného článkom 50 Charty a článkom 54 DVSD.

⁴⁶ Pozri body 19 a 20 vyššie.

⁴⁷ Pozri bod 29 vyššie.

VII. Návrh

89. Vzhľadom na vyššie uvedené úvahy navrhujem, aby Súdny dvor odpovedal na prejudiciálnu otázku Oberster Gerichtshof (Najvyšší súd, Rakúsko) takto:

Právo Únie, a obzvlášť zásady ekvivalencie a efektivity, sa má vykladať v tom zmysle, že vnútroštátny súd nezaväzuje, aby opravný prostriedok vnútroštátneho práva, ktorý v prípade porušenia Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd alebo jedného z jeho dodatkových protokolov umožňuje dosiahnuť povolenie obnovy trestného konania ukončeného právoplatným vnútroštátnym rozhodnutím, rozšíril aj na porušenia práva Únie, a konkrétne na zásahy do základného práva zaručeného článkom 50 Charty základných práv Európskej únie a článkom 54 Dohovoru, ktorým sa vykonáva Schengenská dohoda zo 14. júna 1985 uzatvorená medzi vládami štátov hospodárskej únie Beneluxu, Spolkovej republiky Nemecko a Francúzskej republiky o postupnom zrušení kontrol na ich spoločných hraniciach, podpísaného v Schengene (Luxembursko) 19. júna 1990, ktorý nadobudol platnosť 26. marca 1995, pokiaľ mala osoba podliehajúca súdnej právomoci v priebehu tohto konania možnosť uplatniť si práva, ktoré jej právo Únie priznáva.